

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiye Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEXNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR

Qodirov Tuyg'un Uzoqovich

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi professori, i.f.n.

E-mail: tu_kadirob@bk.ru

Nabiyev Bexzod Shavkatovich

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi bosh mutaxassisi

E-mail: bexzodnabiyev@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada tadbirkorlik subyektlari iqtisodiy xavfsizligiga ta'sir etuvchi tahdidlarning mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash jarayonida xavf-xatarlarni aniqlash, baholash va boshqarish mexanizmlari yoritilgan. Muallif tomonidan zamonaviy sharoitda raqobat muhiti, moliyaviy beqarorlik hamda axborot xatarlarining iqtisodiy xavfsizlikka ta'siri ochib berilgan. Tadqiqot natijalari tadbirkorlik subyektlarida iqtisodiy xavfsizlik tizimini takomillashtirish hamda barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik subyektlari, iqtisodiy xavfsizlik, iqtisodiy tahdidlar, xavf-xatarlar, raqobat muhiti, xavflarni boshqarish, iqtisodiy barqarorlik, biznesni himoya qilish.

Abstract. This article analyzes the content and specific characteristics of threats affecting the economic security of business entities. It also highlights the mechanisms for identifying, assessing, and managing risks in the process of ensuring economic security. The author reveals the role of the competitive environment, financial instability, and information risks under modern economic conditions. The findings contribute to improving the economic security system of business entities and ensuring their sustainable development.

Key words: business entities, economic security, economic threats, risks, competitive environment, risk management, economic stability, business protection.

Аннотация. В статье проанализированы содержание и специфические особенности угроз, влияющих на экономическую безопасность субъектов предпринимательства. Освещены механизмы выявления, оценки и управления рисками в процессе обеспечения экономической безопасности. Автор раскрывает роль конкурентной среды, финансовой нестабильности и информационных рисков в современных условиях хозяйствования. Результаты исследования направлены на совершенствование системы экономической безопасности субъектов предпринимательства и обеспечение их устойчивого развития.

Ключевые слова: субъекты предпринимательства, экономическая безопасность, экономические угрозы, риски, конкурентная среда, управление рисками, экономическая устойчивость, защита бизнеса.

KIRISH

Iqtisodiyotni raqamli o'zgartirishning asosiy omili bo'lgan axborotni samarali boshqarish kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatining deyarli barcha sohalarining muhim elementiga aylandi. Bunda ma'lum ma'lumotlarga ekslyuziv kirish ko'pincha sezilarli raqobat ustunligini shakllantiradi. Global raqamli muhit sharoitida biznesning rivojlanishi, bir tomondan, boshqaruv ufqlarini kengaytiradi va tashkiliy tuzilmani diversifikatsiya qilishga xizmat qiladi, boshqa tomondan esa keyingi taraqqiyot jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan yangi xavf va to'siqlarni keltirib chiqaradi. Keng qamrovli raqamlashtirish bilan bog'liq tub o'zgarishlar turli darajadagi iqtisodiy agentlarning iqtisodiy xavfsizligi sohasida yangi zaif jihatlarni namoyon etdi.

Tezkor raqamli transformatsiya sharoitida xatarlarni samarali boshqarish raqamli iqtisodiyotda sezilarli ijtimoiy-iqtisodiy samaraga erishishning asosiy omiliga aylanmoqda. Raqamli xavfsizlikni ta'minlash sohasida davlat tuzilmalari, tijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlik sa'y-harakatlarni birlashtirish hamda samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

R.M. Nureev va O.V. Karapaevning [1] maqolasida o'tish jarayonida raqamli axborotga qadriyat manbai sifatida yondashuv asosida texnologik innovatsiyalar majmuasini shakllantirish taklif etilgan. Mualliflarning ta'kidlashicha, yangi texnologik paradigmaga o'tish jarayonida qiymat ma'lumotlar bilan ishlashning to'rt turdagi operatsiyasi — yig'ish, uzatish, saqlash va qayta ishlash — orqali yaratiladi.

S.D. Valenteyning [2] maqolasida raqamli iqtisodiyotni shakllantirishning ayrim muammolari tahlil qilingan hamda G.V. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti xodimlarining katta ma'lumotlar (big data)dan foydalanish va real iqtisodiy vazifalarni hal etish borasidagi tajribasi yoritilgan.

S.N. Silvestrov, V.P. Bauer, V.V. Yerevin va N.V. Lapenkova [3] o'z tadqiqotlarida korxonaning raqamli transformatsiyasini nafaqat uning ichki faoliyati, balki bozor muhiti kon'yunkturasidagi o'zgarishlar bilan uzviy bog'liq jarayon sifatida ko'rib chiqadilar. Ularning fikricha, raqamli transformatsiya natijasida korxona resurslariga hamda u tomonidan taklif etilayotgan mahsulotlarga bo'lgan talab va taklif tarkibida ham muayyan o'zgarishlar yuz beradi.

Shu bilan birga, R.V. Dronov va N.A. Gonchar tadqiqotlarida ta'kidlanishicha, raqamlashtirish va axborot tizimlarining jadal rivojlanishi iqtisodiy xavfsizlik sohasida yangi tahdid va xatarlar paydo bo'lishiga sabab bo'lmoqda [4]. Mualliflar internet texnologiyalarining kengayishi va axborot makonining chegaraviy cheklovlarsiz rivojlanishi natijasida so'z erkinligi hamda milliy xavfsizlik o'rtasidagi muvozanat masalasi dolzarb ahamiyat kasb etishini qayd etadilar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini tadbirkorlik subyektlari iqtisodiy xavfsizligiga ta'sir etuvchi tahdidlarning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan ilmiy yondashuvlar tashkil etadi.

Tahlil jarayonida kuzatuv metodi asosida tadbirkorlik subyektlari iqtisodiy xavfsizligiga ta'sir ko'rsatuvchi tahdidlar aniqlanib, korxonada iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning asosiy jihatlari belgilab berildi.

Shuningdek, abstrakt-mantiqiy fikrlash usuli yordamida umumlashtirilgan xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiy xavfsizlik tamoyillari hamda uni ta'minlash vositalari asosida jarayonlarni doimiy ravishda tahlil qilib borish, iqtisodiy xatarlarning oldini olish maqsadida davlat tomonidan konseptual hujjatlarni muntazam qabul qilish va ularni amaliyotga izchil joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, korxona rahbarlarining iqtisodiy bilim va ko'nikmalarini tizimli ravishda oshirib borish maqsadga muvofiqdir.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy xavfsizlikka tahdidlarni tasniflash bo'yicha ko'plab ta'riflar, elementlar va omillar mavjud. Biroq tahdid va xatarlar ilmiy adabiyotlarda turlicha yondashuvlar asosida tasniflanadi. Bu holat mazkur masalaning murakkab va ko'p qirrali ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi. Tahdidlarning xilma-xilligi sababli ularni tadbirkorlik sohasining iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash nuqtai nazaridan tizimlashtirish nazariy va amaliy jihatdan muhim ahamiyatga ega (1-rasm).

1-rasm. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy xavfsizligiga ta'sir etuvchi tizimlashtirilgan tahdidlar [5]

Ushbu rasmda keltirilgan iqtisodiy faollik darajasi tadbirkorlik subyektlarining iqtisodiy qudrati, moliyaviy ta'minlanganligi, ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatish sohasida yetarli kapital, ishchi kuchi hamda malakali mutaxassislarga ega ekanligini anglatadi.

Tadbirkorlik faoliyatida iqtisodiy manfaatlarga tahdidlarning namoyon bo'lish xususiyati, avvalo, ichki va tashqi omillarning ta'sir darajasi bilan belgilanadi. Davriy faoliyat, ayniqsa kichik ishlab chiqarish sohasida, ma'lum vaqt oralig'ida faoliyat yurituvchi subyektlarda xatarlarning ta'sir doirasi nisbatan kengroq bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi.

Boshqaruv darajasi esa tadbirkorlik subyektlariga ta'sir etuvchi tahdidlarning oldini olish va ularni minimallashtirish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi. Iqtisodiy manfaatlarni himoya qiluvchi qonun va qonunosti hujjatlarning ahamiyati shundaki, ular tadbirkorlikni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini mustahkamlaydi, iqtisodiy xavfsizlikka tahdid soluvchi xatarlardan himoyalaniшни ta'minlaydi hamda tadbirkorlarning huquq va manfaatlarini kafolatlaydi.

Iqtisodiy xavfsizlikka ta'sir etuvchi tahdidlarni tizimlashtirish kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning iqtisodiy xavfsizlik darajasini aniqlash hamda uni kompleks baholash imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Shunday qilib, hozirgi vaqtda iqtisodiyotni raqamlashtirish jarayonlarida O'zbekiston hali to'liq natijalarga erishgan deb bo'lmaydi. Biroq kichik biznes va xususiy tadbirkorlik mazkur jarayon uchun muhim o'sish nuqtasi bo'lib xizmat qilishi mumkin. Jahon bankining "Biznes yuritish – 2020" (Doing Business 2020) yillik reytingida O'zbekiston 2019-yil yakunlari bo'yicha 100 balldan 69,9 ball to'plab, 190 ta mamlakat orasida 69-o'rinni egalladi. 2018-yilgi reytingga nisbatan mamlakat 76-o'ringan 69-o'ringa ko'tarildi [6].

Bizning fikrimizcha, O'zbekistonning raqamli transformatsiya sohasidagi taraqqiyotini ilg'or davlatlar bilan taqqoslaganda cheklab turgan asosiy omillar quyidagilardan iborat:

- raqamli texnologiyalar sohasida raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishga qodir mahalliy korxonalar sonining yetarli emasligi;
- resurslar va vakolatlarni samarali taqsimlash mexanizmlarini yanada takomillashtirish zarurati bilan tavsiflanadigan davlat boshqaruvi tizimi;
- milliy qonunchilikdagi ayrim noaniqliklar sababli raqamli yechimlarni joriy etishda yuzaga kelayotgan tashkiliy to'siqlar;
- yuqori malakali kadrlar salohiyatini kengaytirish zarurati hamda ta'lim dasturlarini tez sur'atlarda rivojlanayotgan raqamli texnologiyalar bozori talablariga yanada moslashtirish ehtiyoji;

- ayrim xo'jalik yurituvchi subyektlarning qisqa muddatli iqtisodiy natijalarga ustuvor ahamiyat berishi.

Sanab o'tilgan omillar mamlakat miqyosida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish sur'atlariga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatadi hamda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari uchun investitsiyaviy jozibadorlikni cheklashi mumkin. Bundan tashqari, ayrim kompaniyalar biznes yuritishning prinsipial jihatdan yangi modeliga o'tish jarayonida ochiladigan imkoniyatlarni hali to'liq baholay olmayapti.

2020-yilda iqtisodiyotni rivojlantirishning muhim omillaridan biri COVID-19 pandemiyasi sharoitida raqamli texnologiyalarga jadal o'tish jarayoni bo'ldi. Epidemiologik vaziyat va kompaniyalarning masofaviy ish shakliga ommaviy o'tishi biznesni raqamli transformatsiya qilish masalasining dolzarbligini keskin oshirdi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari ham cheklov choralaridan kelib chiqqan yangi sharoitlarga moslashishga majbur bo'ldilar. Bu esa yuqori tezlikdagi ma'lumot uzatish, raqamli xizmatlar sifatining barqarorligi hamda ularning iste'molchilar uchun keng qamrovli bo'lishiga bo'lgan ehtiyojni sezilarli darajada kuchaytirdi. Cheklovlarning bosqichma-bosqich yumshatilishi raqamli yechimlardan voz kechishga emas, aksincha, shakllangan tendensiyalarni mustahkamlash va ularni yanada rivojlantirishga xizmat qilishi kutiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Нуреев Р.М., Карапаев О.В. Цифровизация экономики в контексте волнообразного характера инновационного развития // Управленческие науки. 2020. Т. 10. № 1. С. 36-54.
2. Валентей С.Д. Опыт и некоторые проблемы формирования цифровой экономики в России // Научные труды Вольного экономического общества России. 2017. Т. 207. № 5. С. 342-348.
3. Сильвестров С.Н., Бауэр В.П., Еремин В. В., Лапенкова Н.В. Развитие системы мониторинга реализации стратегии экономической безопасности в Российской Федерации // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. 2020. Т. 16. № 12 (393). С. 2202-2217.
4. Дронов Р.В., Гончар Н.А. Нейтрализация цифровых угроз экономической безопасности приграничных регионов // Теоретические и прикладные аспекты экономической безопасности в условиях цифровизации: сб. статей. СПб., 2020. С. 74-79.
5. Muallif ishlanmasi.
6. Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. Washington, DC: The World Bank, 2020. URL: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/688761571934946384/pdf/Doing-Business-2020-Comparing-Business-Regulation-in-190-Economies.pdf> (дата обращения: ko'rsatilishi lozim).

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>